

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 109:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Baarn; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnald, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dordrecht; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

Aan vragers zij medegedeeld, dat, daar dit om formeel redenen nog niet in dit nummer kan, in een volgend nummer enkele noodige berichten zullen worden gegeven inzake de voorgenomen wijziging in de Redactie.

INHOUD: Hoofdartikel: Kerkelijke gedeeldheid en Verbandsgehoorzaamheid. VIII. — Uit de Schrift: Een levensstijl (Pred. 7:29). — Kerkelijk Leven: Pluriformiteit der kerk en epigonisme (nieuwe reeks). XIX. Vrije Theologische Faculteit. II. De ambtsgedachte voorop gesteld. Gereformeerd kerkrecht; een standaardwerk. Naar aanleiding van Prof. Hattjema's Afscheidingsprek. — Lit. en Kunst: Schrijver, Publiek en Volk. — Pop. Wet. Schetsen: Het Lam Gods. — Zielkunde: Replik. VI. — Geestelijke Adviezen: „Het houden van zijn geloof". — Uit de Historie: Grootte Tudor-Figuren. I. De Reformatie in de Classis Neder-Veluwe, 1529-1620. III. — Perschoon. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Kerkelijke gedeeldheid en Verbandsgehoorzaamheid.

(„Een respotem" beantwoord.)

VIII.

Middelpuntbespiegelingen.

Is men nu eenmaal zóó ver gekomen met zijn bespiegelingen, dat de „moeder"-theorie van de doorsnee-kerk-taxatie herleid is tot de echte, bijbelsche grondgedachten, die we hierboven trachten weer te geven, dan komt er ook met één slag licht over de „middelpunt"-theorieën, waarmee men zoo vaak het kerkelijk vraagstuk probeert op te lossen.

Middelpunt-theorieën?

Ja; we zullen zeggen, wat in het speciale geval der Leidsche redevoeringen daarmee bedoeld blijkt te zijn; en vervolgens, wat wij, den eenmaal gegrepen draad in handen houdende, er tegenover plaatsen willen.

Het is met name de tweede spreker van den Leidschen avond geweest, die over het „middelpunt" in de kerk, óók de strijdende kerk, bij herhaling gesproken heeft.

Deze spreker — Dr J. Ch. Kromsigt — heeft over het valsche en het ware middelpunt gehandeld.

Het valsche middelpunt — dat is de mensch. „Om 'leven, of die mensch Gunning of De Cock, Hoedemaker of Kuyper, Groen of Calvijn heet."

Het ware middelpunt — dat is Jezus Christus.

Wat bedoelt de redenaar met deze onderscheiding van het valsche en het ware middelpunt in de kerk?

Wat het „valsche middelpunt", den „mensch", betreft, de spreker handelde over het rechtsherstel, dat menschen in de kerk af en toe moeten ontvangen. Hij geeft toe, dat De Cock veelzins onrechtvaardig bejegend is. Hij heeft — en we zijn daar erkentelijk voor — „aan het rechtsherstel van De Cock willen meedoen", en acht het „billijk, dat we nu ook" voor anderen „rechtsherstel pleiten". Die anderen zijn met name Gunning en Hoedemaker. „Strijders waren zij" — en „in navolging van hen de thans haar 70-jarig jubilé vierende Confessioneele Vereeniging" — strijders waren zij tegen verbroekeling vóór de eenheid". Omdat zij „de eenheid in 't middelpunt" stelden, werden zij „op hun beurt gesmaad. Ook tegenstaand, zij het gansch anders dan De Cock, toch vaak niet minder pijnlijk. Of moest het hen niet grieven, telkens te worden verdacht gemaakt als halven, beginselloozen, najagers van ijdele droombeelden?" Welnu — zoo luidt de conclusie: „in het jubileum der gescheiden kerken heeft De Cock nu zijn rechtsherstel gehad. Nu zijn daarvoor Gunning en Hoedemaker aan de beurt en we mogen niet rusten voor het hun gewordt."

Tot zoover voorloopig de aanhaling van den tweeden spreker.

Nu zullen we maar niet ingaan op de overigens interessante kwestie, of De Cock inderdaad rechtsherstel krijgen kan, en zoo ja, of hij het gehad heeft. Wij gelooven dat niet. We willen in deze artikelen elk prikkend woord vermijden. Maar zelfs met dat voornemen voor oogen, vragen we ons toch af, of de beschouwingen, waarmee met name van „confessioneele" zijde de Afscheidingsherdenking geaccompagneerd is, wel rechtsherstel pleitten voor De Cock: Dr J. Douma van Arnhem sprak, met het oog daarop, zijn bewogen woord: „men moet maar durven". — Onzes inziens zou de Hervormde Kerk alleen dan De Cock rechtsherstel kunnen geven, als zij publiek haar vonnis van 1834 herriep, en de „Memorie van Defensie" — dat door Nederlands beste zonen opgestelde pleidooi — van voren af aan behandelen ging naar het recht der kerk. Willen de confessioneele de eersten zijn? Gaarne! We willen — een publieke zaak publiek behandelende, en „de geheele kudde naar buiten leidende" — gaarne dit stuk mee helpen bespreken in een onderling persdebat, bij wijze van inleiding dan op een tot de hervormde synode te richten adres. Een methode, die vóór heeft, dat zij een officieel stuk van de Herv. Kerk zelf, opgesteld door leden van die kerk, „in het middelpunt" van dezen rechtshandel stelt.

Overigens, met dat rechtsherstel loopt het nog niet direct zóó'n kerk-jurisprudente vaart, zooals thans blijken kan. De redenaar van den Leidschen avond immers haast zich, aan zijn zooveel door ons geciteerde woorden iets anders toe te voegen. Dat andere is een lofprijzing op Gunning en Hoedemaker. Waarom worden deze twee door den spreker zoo „bijzonderlijk" geëerd? Hierom: „zij wijzen dit rechtsherstel nadrukkelijk af: voor zoover het hun, en niet Hem, dien ze belijden, geldt". Zonder den redenaar in de rede te willen vallen met de vraag, of hij dan van De Cock heusch iets anders onderstelt, lezen we verder. „Spreek niet over het recht van een mensch," zeggen ze. „Zie toe, dat, waar ge valsche eenheid afwijst, waarbij Christus uit het middelpunt wordt verwijderd, ge nu niet een mensch in het middelpunt stellen en ten troon verheffen gaat".

Daar hebben we het dan: niet een mensch moet in het middelpunt gesteld worden. Gunning niet, De Cock niet, Hoedemaker, Kuyper, Groen, Calvijn ook niet. Want zoo iets maakt valsche scheiding, „tenzij ge, gelijk Rome doet, dezen mensch als een paus, met goddelijke onfeilbaarheid bekleedt, waardoor dan eenheid, maar valsche eenheid gehandhaafd blijft".

De mensch dus niet in het middelpunt.

Intusschen — dat middelpunt is natuurlijk beelddsprakig bedoeld. En met beelddsprak is het een wonderlijk ding; men komt er meestal niet verder mee, al denkt de schare dit ook. We zullen dus moeten vragen: wat bedoelt de redenaar met „den mensch in het middelpunt"? Wat is de heusche, konkrete ongehoorzaamheid, waartegen hij ons zoo indringend waarschuwen wil?

Vatten wij zijn bedoeling recht, dan denkt hij b.v. aan den oproep die van de jongste geref. synode van Middelburg uitgegaan is, den oproep tot kerkelijke eenheid. De spreker waardeert die daad, dien oproep. Maar hij heeft ook een bedenking. „Hier is een oproep van gereformeerden (personen of kerken) tot gereformeerden (personen of kerken) gericht. Hier is een moeilijkheid. Hoe, als de eene gereformeerde meent de andere niet voor vol gereformeerd en gansch zuiver te kunnen en te mogen aanzien? Hier blijft o.i." — aldus besluit dan de redenaar — „de gereformeerde mensch nog te veel in het middelpunt staan".

En natuurlijk moet dat niet. Wij moeten, zegt de spreker — terug naar... Kuyper. Welken Kuyper? Den Kuyper, die eens schreef in... „De

Groene Amsterdammer". Niet den Kuyper der pluriformiteitsleer, lezen we, maar den Kuyper, die, 80 jaren oud, in genoemd blad schreef, dat de christelijke eenheid er een was, „die de weelde der verscheidenheid kende. Juist daarom vereischte het geloofsleven, dat alle christenheid in de kern belijdenis: „vrede door het bloed des kruises", één was en één bleef". In deze kern-belijdenis moeten we dus één zijn, oordeelt de redenaar. „Juister, niet in deze belijdenis, maar in den aldus naar Zijn Woord en Geest Beledene, die de levende kern der belijdenis is".

Nu zou men al vast beginnen kunnen, teneinde van de beelddsprak zich los te wringen, om in de hogere regionen van het leer-proza, dat goede geschenk Gods, te komen: meent de redenaar in genoemde, dat wij met deze kern-belijdenis de zonde, die hij met ons ducht, te boven komen kunnen?

De kern-belijdenis!

Een tweede middelpunt-beelddsprak dus.

Het zij zoo.

Maar wat is dat?

Vrede door het bloed des Kruises! Is dat genoeg?

Ik antwoord dadelijk: ja. Ik ben met weinig woorden tevreden. Ik geloof, dat het christendom van vandaag gered zou zijn, als ieder de twaalf artikelen geloofde.

Ik herzeg: geloof-de.

Daarom is de formule van „door het bloed des Kruises" mij ook voldoende. Want ik zie daarin alles, wat ik geloof, samengedrongen. „Vrede" — ik hoor daarin de rechtvaardigmaking. „Door" — ik verneem daarin de „toepassing" (o, wat een gebrokkige en onjuiste terminologie) van Christus' werk, daarin gaat voor mij Dordrecht open. „Het bloed", — daar is de middelaar, de eenige. „Het bloed", — daar heb ik het, straf, gerechtigheid, en dus ook schepping, en het manichisme is nu veroordeeld, en de Hegelarij, en de N. S. B., en de dialectische theologie. „Des Kruises", en daar is de geschiedenis, en de offerande, en de God, die ook mensch is, en heel veel meer. Ik hoor dat allemaal méé, als ik die „kern-belijdenis" hoor.

Maar een ander?

Ettelijke anderen hooren dat niet er in mee. Die denken daarbij heel andere dingen. Ethische. Vrijzinnige. Hogeliaansche. Barthiaansche.

En daar staan we nu. Wat nu?

WAARVAN is nu deze kern-belijdenis de kern? Een kern, een middelpunt, behoort tot een bol, een cirkel: tot welken cirkel behoort deze kern? Men zal mij antwoorden: dat is nog al eenvoudig: het is de kern-belijdenis. Deze ééne kreet: „vrede door het bloed des Kruises" is de kern der te belijden waarheid.

Frachtig?

Maar als nu ieder zijn EIGEN „cirkel" om die kern denkt? Wat dan?

Het antwoord is simple comme bonjour: dan is de kern-belijdenis eenvoudig wég! Dan zijn er even zooveel kernen als er cirkels, denk-cirkels, zijn. Want een kern kan pas concreet zijn in een concreten cirkel. O, die beelddsprak! Wie die kern-belijdenis niet nader interpreteert, die heeft haar eenvoudig weg afgeschafte.

Ja, maar, zal men mij antwoorden: wij willen die nadere interpretatie juist niet. Want als gij uw cirkel, uw gereformeerden, gaat trekken om dat middelpunt (onder ons gezegd en gezwegen: dat kan eigenlijk niet, een middelpunt is er altijd tegelijk met den cirkel), dan gaat de barthiaansche man ZIJN cirkel trekken, de luthersche den zijnen, de ethische doet desgelijks, de vrijzinnige dito. En dat moet niet, want dan krijgen we weer den gereformeerden mensch in het middelpunt op den troon en den barthiaanschen, den lutherschen, den ethischen, den vrijzinnigen mensch eveneens. Laat dus uw waarheids-, uw beschouwings-cirkel buiten beschouwing, en maak van die kern-belijdenis een middelpunt, dat MEN-

ver het abonnement
September 1935 (a
n verband hiernee
er de voorkour na
dit vóór genoemde
ig 36000.)
leque- en Girodien
n gebruik te make
gieren. Men behoe
uliere in te vullen e
trale Postgirokan
van 3 cent per kee
tó wenscht te blijv
half jaar het bedrag
rekening wordt ope

eren zijn gratis v
worden desgewone
aden.

DE UITGEVER

N VERSCHEN:

ONS
LEMENT

tische toelichting
t program van begie
Antirevolutionaire

DOOR

Mr P. A. Diepenhorst

ul formaat - 456 blz.
slechts . . . f 2.75
iden f 3.50

magistrale boek van
lijn, dat 'n meer prin
l-theoretische toe
ig geeft, geeft Prof.
horst dit werk dat
1 is ingesteld op het
sch-politieke leven
onzen tijd, 't Boek
haft materiaal in de
eken strijd, doordat
eel feiten en cijfers
ende uitspraken van
1 en vijfend bevat
de komende verkie
n is dit boek een
aal voor ieder, die
politieken tegenstan
dij tegengreden.

respektus gratis in
ken boekhandel

KOK N.V. - KAMPEN

Uitgaven van
ISAAN & LE COINTRE
GOES

EON Prijs f 0.40

OPWEKKING VAN

ARUS Prijs f 0.15

WIJZEN UIT HET

TEN, en SIMON DU

KRUGSKNECHTEN IN

ZAAL Prijs f 0.25

ibelsche Geschiedenis

erteld voor jongens

in meisjes door

J. VAN WIJLEN

verdrucken uit

thoof met den Bijbel

gbaar in den Boek

of na overschrijv

bedrag op postreke

36000 bij de Uitgever